

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Standardele de performanță educațională la finalul învățământului liceal

Competența generală a disciplinei (CGD)

Elevii dețin cunoștințe despre funcția și importanța limbii și multilingvismului, cunosc gramatica limbii române și o aplică în viața de zi cu zi. Înțeleg influența limbii și o folosesc într-un mod responsabil din punct de vedere social, dezvoltându-și responsabilitatea civică și incluziunea socială. Cultivă și protejează limba română, respectând diversitatea dialectelor sale, precum și limba poporului majoritar și alte limbi.

Folosesc un vocabular dezvoltat și bogat în comunicarea orală și scrisă: vorbesc și scriu respectând norma literară și ortografică, formulând texte logice și stilistic armonioase. Acordă atenție culturii dialogului, stăpânesc abilități de vorbire și de ascultare activă. Formulează și exprimă argumente orale și scrise într-un mod convingător și adecvat contextului. Comunică în mod constructiv, colaborează în cadrul echipelor și negociază, dezvoltând inițiativa și capacitatea de acțiune pentru atingerea obiectivelor, utilizând și mijloace TIC (Tehnologii informaționale de comunicare).

Au dobândit abilități de citire. Înțeleg, analizează critic și creativ texte literare și non-literare. Cultivă cultura exprimării orale și a lecturii pentru dezvoltarea și împlinirea proprie. Caută, colectează și analizează critic informații din diferite surse și utilizează și creează conținuturi multimedia în mod responsabil.

Interpretează opere literare din literatura națională și universală. Înțeleg dimensiunile multiculturale ale literaturii și modul în care literatura națională contribuie la patrimoniul cultural mondial. Observă și argumentează cu exemple principalele trăsături poetice, lingvistice, estetice și structurale ale operelor literare. Dețin capacitatea de a exprima în mod figurativ și abstract idei, experiențe și emoții și manifestă creativitate. Folosesc lectura pentru a se înțelege mai bine pe ei înșiși, pe ceilalți și lumea din jur, adoptând și dezvoltând principii etice. Prin lectură, își dezvoltă empatia și grija față de oameni și lume. Cultivă o atitudine umană și critică față de diferite forme culturale. Stabilesc legături între literatură și alte arte, științe și tehnologie.

Folosesc eficient diverse tehnici de învățare și sunt conștienți de importanța învățării pe tot parcursul vieții. Aplică cunoștințele și strategiile cognitive dobândite în diferite situații de viață. Abordează în mod etic și responsabil proprietatea intelectuală și culturală.

Nivelul de bază

Competența specifică a disciplinei 1 (CSD1)

Elevii cunosc trăsăturile de bază ale limbii literare române. Cunosc norma literară și ortografică, gramatica și stilistica limbii române. Sunt orientați spre îmbogățirea vocabularului, a exprimării lingvistice și stilistice. Vorbesc clar și fluent, fac distincție între exprimarea formală (oficială) și informală (cotidiană), comunicarea verbală și nonverbală. Cunosc regulile de redactare a diferitelor tipuri de texte. Citesc și înțeleg texte liniare și neliniare¹; disting textul literar de cel non-literar. Asociază operele literare cu autorii și perioadele literare. Identifică elementele de bază ale structurii textului literar și non-literar

Competența specifică a disciplinei 2 (CSD2)

Elevii posedă abilități de ascultare și exprimare orală, pe care le aplică în funcție de situația de comunicare. Aplică cunoștințele teoretice de gramatică în contexte lingvistice concrete și redactează texte respectând regulile ortografice. Compun texte orale și scrise logice, bine structurate și stilistic armonioase. Se exprimă oral și în scris într-un mod convingător, adecvat contextului, respectând egalitatea rasială, națională, culturală, lingvistică, religioasă, de gen, sex și vârstă. Observă intențiile autorului în text (informare, manipulare). În timpul lecturii și interpretării textelor literare și non-literare, aplică metode variate. Adoptă lectura ca un hobby și își extind interesele de la literatura pentru tineret spre literatura generală. Utilizează resursele bibliotecilor și arhivelor, vizitează expoziții, urmăresc spectacole de teatru și filme.

Competența specifică a disciplinei 3 (CSD3)

Elevii cultivă și păstrează limba română, respectând diversitatea dialectelor sale; respectă limba poporului majoritar și alte limbi străine. Sunt capabili să se exprime corect, clar, concis și convingător, atât oral cât și în scris. Prin lectura și interpretarea operelor literare din literatura națională și universală, formează atitudini și convingeri bazate pe valori umaniste. Stabilesc legături între arta literară, teatrală și cinematografică. Utilizează competențele de lectură și diverse strategii de citire și învățare. Recunosc prejudecățile, stereotipurile și formele de agresiune verbală (adresare nepoliticoasă, lipsă de respect față de interlocutor, insulte, discurs de ură etc.) ca fenomene negative. Aplică cunoștințele de limbă și literatură în contexte relevante pentru implicarea activă ca cetățeni. Abordează etic și responsabil proprietatea intelectuală și culturală.

¹ Textele liniare sunt toate scrierile, atât literare, cât și non-literare. Textele neliniare cuprind tabele, graficoane, scheme, etc.

Finalitățile ciclului educațional (FCE) la finalul învățământului liceal:

Nivelul de bază		
CSD 1	CSD 2	CSD 3
<i>Elevii:</i>	<i>Elevii:</i>	<i>Elevii:</i>
– LR.ÎL.B.1.1. Cunosc trăsăturile de bază ale limbii literare române (pronunția, atât în limba standard, cât și în dialecte). – LR.ÎL.B.1.2. Disting pronunția corectă de cea incorectă a sunetelor și clasifică sunetele conform unor criterii date. – LR.ÎL.B.1.3. Înțeleg noțiunea de silabă, cunosc regulile de bază ale accentuării, fac diferența dintre sunet, fonemă și grafemă. – LR.ÎL.B.1.4. Clasifică părțile de vorbire; disting categoriile gramaticale ale cuvintelor flexibile în exemple tipice, școlare. – LR.ÎL.B.1.5. Disting cuvintele simple de cele derivate și formează cuvinte după modelul dat. – LR.ÎL.B.1.6. Clasifică elementele de bază ale propoziției; disting propozițiile principale de cele subordonate; structurează corect propoziția.	– LR.ÎL.B.2.1. Aplică cunoștințele teoretice de gramatică în situații/texte lingvistice concrete. – LR.ÎL.B.2.2. Scriu respectând regulile ortografice, inclusiv soluțiile tipografico-ortografice de bază în textul dactilografiat, folosind ortografia adecvată. – LR.ÎL.B.2.3. Citesc texte literare și non-literare (liniare și neliniare); ascultă cu atenție și înțelegere expuneri mai simple și iau notițe, identifică cuvintele-cheie. – LR.ÎL.B.2.4. Exprimă trăirea subiectivă și estetică față de un text oral sau scris; corelează conținutul operei literare cu experiența proprie sau a altora. – LR.ÎL.B.2.5. Identifică temele principale, motivele și trăsăturile stilistice expresive ale operelor literare aparținând unui curent literar, diferențele și asemănările tipice în raport cu epocile literare anterioare.	– LR.ÎL.B.3.1. Utilizează cunoștințele lingvistice pentru a se exprima corect și clar în scris și oral în contexte educaționale, în viața privată și publică, în situații relevante pentru implicarea activă ca cetățeni. – LR.ÎL.B.3.2. Prezintă informațiile în moduri diferite (oral, scris, vizual, digital). – LR.ÎL.B.3.3. Își exprimă opiniile argumentat și aleg formele de exprimare adecvate contextului, inclusiv în comunicarea constructivă în colaborare cu ceilalți, în grup sau pe rețelele sociale. – LR.ÎL.B.3.4. Recunosc prejudecățile și stereotipurile în textele literare și non-literare și în expunerile orale, precum și formele de agresiune verbală (adresare nepoliticoasă, lipsă de respect față de interlocutor, insulte, discurs al urii etc.) în situații cotidiene și în mass-media, considerându-le fenomene negative.

– LR.ÎL.B.1.7. Înțeleg semnificația cuvintelor, expresiilor consacrate și frazeologismelor întâlnite în comunicarea zilnică, în lecturile obligatorii și în textele școlare de la alte discipline. – LR.ÎL.B.1.8. Disting lexicul formal de cel informal și îl folosesc în funcție de context; cunosc fenomenele lexicale și relațiile lexicale și le aplică în situații de comunicare. – LR.ÎL.B.1.9. Cunosc și aplică regulile ortografice. – LR.ÎL.B.1.10. Cunosc regulile de redactare a diferitelor tipuri de texte (de exemplu: scrisoare, e-mail, CV, cerere, plângere, raport...); completează corect diverse formulare. – LR.ÎL.B.1.11. Asociază operele literare cu autorii și perioadele literare în care au fost create. – LR.ÎL.B.1.12. Disting textul literar de cel non-literar; identifică elementele de bază ale structurii operei literare: tema, motivul, acțiunea, personajele, timpul și locul acțiunii.	– LR.ÎL.B.2.6. Rezumă, citează, redau/reformulează un text evidențiind aspectele esențiale; interpretează textul; disting informația de interpretare. – LR.ÎL.B.2.7. Își adaptează discursul oral și scris în funcție de situația de comunicare (aleg mijloacele expresive – verbale și nonverbale, vocabularul și formele de exprimare adecvate). – LR.ÎL.B.2.8. Găsesc informații într-un text (linear sau nelinier) pe baza unui criteriu dat; găsesc modalități de a înțelege informațiile neclare; selectează și clasifică sursele de informații; recunosc tehnici de manipulare în text și discurs. – LR.ÎL.B.2.9. Participă la învățarea prin proiecte și procese dramatice creative; utilizează fondul bibliotecii, vizionează spectacole de teatru și filme, vizitează expoziții.	– LR.ÎL.B.3.5. Utilizează competențele de lectură ca instrument de învățare și pentru o mai bună înțelegere a altor discipline. – LR.ÎL.B.3.6. Aplică diferite strategii de lectură și învățare în funcție de obiectivul propus. – LR.ÎL.B.3.7. Au dezvoltat abilități de lectură și înțeleg importanța cititului pentru dezvoltarea propriei culturi generale și a cunoștințelor. – LR.ÎL.B.3.8. Recunosc importanța literaturii și culturii în viața lor; apreciază literatura ca parte esențială a culturii naționale și ca mijloc de promovare a diversității culturale. – LR.ÎL.B.3.9. Utilizează cunoștințele de limbă și literatură pentru a participa la diferite activități culturale. – LR.ÎL.B.3.10. Redactează texte orale sau scrise; adoptă o atitudine responsabilă față de problemele legate de proprietatea intelectuală; știi să citeze și/sau să parafrazeze textele.
---	--	--

– LR.ÎL.B.1.13. Disting caracteristicile literaturii populare și ale celei culte; cunosc trăsăturile de bază ale genurilor și speciilor literare; identifică elemente lirice, epice și dramatice în opera literară. – LR.ÎL.B.1.14. Disting rezumatul de analiza operei. – LR.ÎL.B.1.15. Corelează motivele/temele din literatură și istoria artei cu cunoștințele de bază din istorie.		– LR.ÎL.B.3.11. Recunosc importanța limbii în cultivarea identității culturale și naționale; înțeleg dreptul de a folosi propria limbă și respectă limba poporului majoritar din Serbia. – LR.ÎL.B.3.12. Respectă drepturile omului și intimitatea celorlalți; înțeleg importanța egalității între oameni. – LR.ÎL.B.3.13. Recunosc rolul mass-mediei tradiționale și moderne într-o societate democratică. – LR.ÎL.B.3.14. Recunosc legătura dintre arta literară, teatrală și cinematografică în interpretarea acelorași teme.
---	--	---

Nivelul mediu

Competența specifică a disciplinei 1 (CSD1)

Elevii cunosc principalele grupe lingvistice din Europa și știu locul limbii române în cadrul limbilor romanice și al grupelor lingvistice europene. Dețin cunoștințe extinse despre sunetele limbii române, cunosc regulile de accentuare a cuvintelor și disting accentul corect de cel incorect. Au cunoștințe aprofundate despre tipurile, formele acestora și modurile de formare.

Analizează propoziții construite după modele diferite. Dispune de un vocabular dezvoltat, corespunzător nivelului de educație și știu să folosească cuvinte adecvate în funcție de context; sunt orientați către îmbogățirea continuă a propriului vocabular.

Utilizează strategii de lectură în concordanță cu scopurile lecturii și tipul textului. Cunosc și interpretează cele mai importante opere din patrimoniul literar românesc și universal și le plasează în contextul istoriei literare; înțeleg conceptele fundamentale de teorie și istorie literară.

Cunosc diferitele forme de exprimare media.

Competența specifică a disciplinei 2 (CSD2)

Prin explorarea limbii și a literaturii române, elevii o compară cu alte limbi și își dezvoltă curiozitatea și competența pentru comunicarea interculturală. Citesc în mod regulat opere literare.

Folosesc surse variate de informații, evaluează fiabilitatea acestora, prelucrează informațiile, le selectează în funcție de relevanță și le prezintă argumentat, în acord cu situația de comunicare, adaptând limbajul și formele de exprimare diferitelor grupuri-țintă.

Competența specifică a disciplinei 3 (CSD3)

Elevii evaluează propriile metode de comunicare și abilități de interacțiune. Au un vocabular bogat și percep limba ca pe un ansamblu de posibilități pentru exprimarea și crearea de valori culturale, sociale și materiale. Creează și apreciază diferite conținuturi culturale.

Înțeleg dimensiunile multiculturale ale literaturii și modul în care literatura națională contribuie la patrimoniul cultural mondial. Își dezvoltă abilități de gândire critică și competențe analitice.

Finalitățile ciclului educațional (FCE) la finalul învățământului liceal:

Nivelul mediu		
CSD 1	CSD 2	CSD 3
<i>Elevii:</i>	<i>Elevii:</i>	<i>Elevii:</i>
– LR.ÎL.M.1.1. Clasifică limbile în principalele grupe lingvistice europene, cunosc locul limbii române în familia limbilor romanice și indo-europene și recunosc dialectele limbii române pe baza trăsăturilor acestora. – LR.ÎL.M.1.2. Cunosc principalele etape ale dezvoltării limbii române literare și cele mai importante monumente cultural-istorice. – LR.ÎL.M.1.3. Cunosc normele limbii literare privind accentele; știu să determine lungimea silabei accentuate și să aplice regulile accentuării în exemple simple (silabe în interiorul cuvântului și cuvinte monosilabice). – LR.ÎL.M.1.4. Observă alternanțele fonetice în exemple variate și le corelează cu norma limbii literare. – LR.ÎL.M.C.1.5. Determină tipurile cuvintelor flexionare și categoriile lor gramaticale; identifică toate formele verbale.	– LR.ÎL.M.2.1. Aplică cunoștințele teoretice de gramatică, observă, ilustrează și analizează fenomenele lingvistice în situații lingvistice mai complexe. – LR.ÎL.M.2.2. Observă și corectează greșelile ortografice din propriile texte și din ale altora, în conformitate cu normele ortografice; recunosc accentele și formele incorecte (nonliterare) ale cuvintelor în comunicarea cotidiană. – LR.ÎL.M.2.3. Aplică strategii diferite de lectură și le adaptează în funcție de natura textului și scopul lecturii. LR.ÎL.M.2.4. Citesc în mod regulat opere literare prevăzute de programa școlară citesc opere literare la libera alegere, dezvoltând obiceiuri de lectură, criterii estetice și capacitatea de a formula judecăți de valoare.	– LR.ÎL.M.3.1. Își formulează opinia și o exprimă public folosind limba literară, având conștiința convențiilor sociale și a diferențelor culturale. – LR.ÎL.M.3.2. Observă legătura dintre modul de exprimare și intenția ori atitudinea autorului; evaluează utilitatea informațiilor și fiabilitatea surselor. – LR.ÎL.M.3.3. Utilizează deprinderi de colaborare dezvoltate, o exprimare verbală și nonverbală civilizată, precum și capacitatea de a asculta și respecta opiniile altora. – LR.ÎL.M.3.4. Respectă diversitatea identităților culturale din Europa și din lume.

– LR.ÎL.M.1.6. Disting tipurile de derivare. – LR.ÎL.M.1.7. Analizează sintagmele și propozițiile construite după modele de bază. – LR.ÎL.M.1.8. Cunosc tipurile și funcțiile propozițiilor subordonate. – LR.ÎL.M.1.9. Cunosc sensurile cuvintelor și frazeologismelor din textele literare și nonliterare, disting tipurile de lexeme în funcție de origine și domeniul de utilizare, înțeleg relațiile semantice dintre lexeme. – LR.ÎL.M.1.10. Analizează trăsăturile stilurilor funcționale și înțeleg importanța folosirii lor. – LR.ÎL.M.1.11. Corelează operele literare cu contextul istoric și social; recunosc trăsăturile de bază ale epocilor literare și le corelează cu opera și autorul ei. – LR.ÎL.M.1.12. Recunosc trăsăturile textelor științifico-literare și ale speciilor hibride, precum și caracteristicile diferitelor forme de exprimare mediatică. – LR.ÎL.M.1.13. Disting autorul operei literar-artistice de narator, personaj dramatic sau subiect liric în analiza operei literare.	– LR.ÎL.M.2.5. Trăiesc în mod complex opera literar-artistică, exprimând impresii personale; interpretează diferite tipuri de texte; corelează, compară și argumentează concluziile proprii pe baza faptelor din text. – LR.ÎL.M.2.6. Analizează o problemă specifică; identifică și interpretează trăsături tematice, ideatice, poetice, stilistice, lingvistice, compoziționale și de gen ale textului literar. – LR.ÎL.M.2.7. Evaluează rolul formei, stilului și tipului de narațiune în conturarea sensului și ideii operei literare. – LR.ÎL.M.2.8. Evaluează acțiunile și trăsăturile personajelor, formulând atitudini morale și din perspectiva egalității dintre oameni. – LR.ÎL.M.2.9. Identifică punctul de vedere, atitudinea și intenția autorului; disting subiectivitatea de obiectivitate în exprimare; recunosc figurativitatea, umorul, ironia și satira. – LR.ÎL.M.2.10. Organizează un text oral sau scris mai complex (restructurează conținutul, leagă părțile într-o unitate orală sau scrisă cu o structură clară).	– LR.ÎL.M.3.5. Dezvoltă abilitățile de alfabetizare în diferite domenii (artistic, digital, informatic, financiar, sanitar, mediatic, științific, matematic etc.). – LR.ÎL.M.3.6. Își adaptează strategiile de lectură și învățare în funcție de scopul stabilit individual; sunt capabili să-și corecteze propriul demers. – LR.ÎL.M.3.7. Își extind interesul pentru lectură – de la texte non-literare diverse până la literatură națională și universală. – LR.ÎL.M.3.8. Înțeleg interconexiunile dintre literatură și cultură; prin lectură își formează convingeri estetice și etice și le argumentează. – LR.ÎL.M.3.9. Utilizează cunoștințele de limbă și literatură pentru a crea și analiza critic diverse conținuturi culturale. – LR.ÎL.M.3.10. Elaborează texte vorbite sau scrise mai
---	---	--

– LR.ÎL.M.1.14. Identifică elementele structurii literare: povestirea retrospectivă și cronologică, narațiunea și subiectul; disting tipurile de narațiune în literatură; observă tipurile de caracterizare în funcție de trăsăturile de bază ale personajului (fizice, psihologice, lingvistice, sociale și etice). – LR.ÎL.M.1.15. Denumesc mijloacele stilistico-lingvistice și înțeleg funcția acestora în text.	– LR.ÎL.M.2.11. Găsesc și corelează informații din texte aparținând diferitelor domenii și le utilizează în procesul de învățare și în situații cotidiene. – LR.ÎL.M.2.12. Participă la discuții publice; susțin dezbateri formulând argumente și contraargumente, ascultând activ și respectând opinia celuilalt, controlând conținutul emoțional și identificând argumentele bazate pe emoții.	complexe, pe baza experienței personale a literaturii de bază și secundare. – LR.ÎL.M.3.11. Respectă diversitatea culturală a Serbiei, apreciază patrimoniul cultural al regiunii natale; au necesități culturale bine conturate și știu cum să le satisfacă. – LR.ÎL.M.3.12. Explică impactul negativ al prejudecăților și stereotipurilor în contexte educaționale, private și publice; promovează cultura păcii și non-violenței, toleranța. – LR.ÎL.M.3.13. Aplică strategii de gândire critică pentru a verifica informațiile din diverse texte. – LR.ÎL.M.3.14. Compară mijloacele de expresie ale artei literare, teatrale și cinematografice în interpretarea aceluiași teme sau a unor teme și motive apropiate.
--	--	--

Nivelul avansat

Competența specifică a disciplinei 1 (CSD1)

Elevii înțeleg funcțiile și importanța limbii și a multilingvismului. Dețin cunoștințe detaliate despre gramatica limbii române (structura cuvântului, semnificația cazurilor și a formelor verbale, structura propoziției); cunosc structura unui dicționar. Stăpânesc formele orale și scrise necesare pentru educație, incluziune civică și socială. Evaluează procedeele stilistice din textele literare și non-literare și interpretează rolul acestora în realizarea trăsăturilor estetice și semantice ale diferitelor tipuri de texte. Înțeleg și stabilesc legături între literatură și alte arte, știință și tehnologie. Își dezvoltă identitatea personală, națională și culturală, precum și conștiința apartenenței la patrimoniul cultural european și mondial, pe baza operelor din literatura română și universală, a artei teatrale și cinematografice, a patrimoniului științific și artistic, precum și a diverselor forme de cultură mediatică.

Competența specifică a disciplinei 2 (CSD2)

Elevii vorbesc în public și în fața unui auditoriu mai larg pe teme legate de limbă, literatură și cultură. Observă posibilitățile de cercetare și creație în procesul de învățare a limbii și literaturii și aplică cunoștințele și abilitățile dobândite în viața de zi cu zi. Cercetează caracteristicile registrelor și stilurilor legate de lexic și de alegerea expresiilor lingvistice adecvate. Compară informații provenite din diferite discipline și surse mass-media și adoptă o atitudine critică față de acestea.

Competența specifică a disciplinei 3 (CSD3)

Elevii au obișnuința și necesitatea de a-și dezvolta cultura vorbirii și lectura, atât pentru propria lor perfecționare, cât și pentru participarea la viața civică și socială. Urmăresc influența mișcărilor socioeconomice asupra limbii, literaturii, culturii și științei; promovează un mod de viață sustenabil în cadrul comunității. Promovează o atitudine umană și critică în dialogul dintre culturi. Sunt pregătiți să își asume responsabilitatea pentru alegerile și deciziile care influențează viața personală și viața comunității.

Finalitățile ciclului educațional (FCE) la finalul învățământului liceal:

Nivelul avansat		
CSD 1	CSD 2	CSD 3
<i>Elevii:</i>	<i>Elevii:</i>	<i>Elevii:</i>
– LR.ÎL.A.1.1. Înțeleg trăsăturile esențiale și funcțiile limbii. – LR.ÎL.A.1.2. Cunosc noțiunile de monolingvism și multilingvism și cunosc situațiile lingvistice corespunzătoare din România și Serbia. – LR.ÎL.A.1.3. Sunt capabili să determine poziția accentului într-un cuvânt. – LR.ÎL.A.1.4. Înțeleg noțiunea de fonem; identifică toate alternanțele fonetice. – LR.ÎL.A.1.5. Înțeleg noțiunea de morfem. – LR.ÎL.A.1.6. Determină modelele de derivare (prefixare, derivare, compunere, derivare combinată și conversiune). – LR.ÎL.A.1.7. Cunosc semnificațiile cazurilor gramaticale și ale formelor verbale personale.	– LR.ÎL.A.2.1. Compară fenomenele lingvistice din propria limbă și din limbi străine, le analizează și formulează concluzii. – LR.ÎL.A.2.2. Interpretează opera literară înțelegând caracteristicile sale de gen și contextul istorico-literar, bazând analiza pe elemente structurale și stilistice ale operei, utilizând terminologia teoriei literare și surse secundare. – LR.ÎL.A.2.3. Evaluează funcția mijloacelor stilistice utilizate într-un text. – LR.ÎL.A.2.4. Analizează o problemă, idee sau un mesaj dintr-un text literar sau non-literar, privindu-le din perspective diferite; identifică și evaluează argumentele, le ierarhizează, le reanalizează valoarea și, eventual, își modifică punctele de vedere. – LR.ÎL.A.2.5. Asociază teme istorice, religioase și politice din	– LR.ÎL.A.3.1. Înțeleg influența limbajului ca mijloc de exprimare a diverselor dimensiuni ale experienței umane (sociale, culturale, morale, spirituale și estetice), respectând contextul și perspectivele diferite. – LR.ÎL.A.3.2. Cercetează și evaluează critic informațiile din diverse medii; sunt capabili să recunoască diferite tipuri de manipulare mediatică și influența acestora asupra formării realității. – LR.ÎL.A.3.3. Își dezvoltă un stil personal de exprimare verbală și nonverbală, cultivând interacțiunea pozitivă și colaborarea cu ceilalți; analizează și îmbunătățește abilitățile de comunicare printr-o atitudine activă și perseverență în atingerea obiectivelor. – LR.ÎL.A.3.4. Au o relație interactivă cu mass-media și sunt dispuși să participe la activitățile comunității și ale societății.

– LR.ÎL.A.1.8. Analizează textul, distingând tipuri speciale de propoziții, diateza activă și pasivă, raportul de coordonare între propoziții și între părțile propoziției. – LR.ÎL.A.1.9. Aplică regulile de bază ale acordului gramatical (concordanței). – LR.ÎL.A.1.10. Recunosc în text hiperonia/hiponimia, paronimia, disting straturile lexicale; cunosc metafora, metonimia și sinecdoca ca mecanisme lexicale. – LR.ÎL.A.1.11. Interpretează trăsături lingvistico-stilistice, estetice și structurale ale textelor literar-artistice și literar-științifice, utilizând terminologia teoriei literare. – LR.ÎL.A.1.12. Evaluează procedeele stilistice în texte literare și non-literare; compară procedeele stilistice în două sau mai multe texte complexe; interpretează rolul acestora în realizarea trăsăturilor estetice și semantice ale tipurilor de texte menționate.	operele studiate și, astfel, își construiesc și reexaminează propria identitate; explică și compară modul în care ideile sunt exprimate creativ în diferite culturi. – LR.ÎL.A.2.6. Corelează scopul, conținutul și modul de expunere cu situația de comunicare. – LR.ÎL.A.2.7. Explorează relațiile dintre anumite teorii (existențialism, teoria receptării/operei deschise) și textul literar-artistice, precum și relațiile dintre texte literare (intertextualitate); transferă cunoștințele teoretice în contexte noi. – LR.ÎL.A.2.8. Compun diverse tipuri de texte, utilizând stiluri funcționale și forme de exprimare adecvate. – LR.ÎL.A.2.9. Cercetează și compară informații din diverse discipline și surse mass-media, adoptând o atitudine critică față de acestea. – LR.ÎL.A.2.10. Vorbesc în public, în fața unui auditoriu larg, despre teme legate de limbă, literatură și cultură. – LR.ÎL.A.2.11. Participă activ la	– LR.ÎL.A.3.5. Observă și monitorizează dezvoltarea și influența artei, științei și tehnologiei asupra alfabetizării și limbajului; sunt preocupați de conservarea monumentelor cultural-istorice, de siguranța și de sustenabilitatea mediului. – LR.ÎL.A.3.6. Își aprofundează înțelegerea și aplicarea diferitelor strategii și tehnici de lectură și învățare, fiind conștienți de propriile puncte forte și slăbiciuni. – LR.ÎL.A.3.7. Prin lectură, își extind orizonturile și își dezvoltă gândirea și emoțiile, asumându-și responsabilitatea pentru alegerile și deciziile care le influențează viața personală și comunitară. – LR.ÎL.A.3.8. Cunosc culturi diferite prin intermediul literaturii regiunii, a Europei și a lumii și cultivă o atitudine umană și critică în dialogul intercultural. – LR.ÎL.A.3.9. Evaluează diverse conținuturi culturale, recunoscându-le și valorificându-le dimensiunea personală, socială și comercială. – LR.ÎL.A.3.10. Apreciază limba ca
--	--	---

	dezbateri publice (se pregătesc individual sau în echipă, își expun argumentele în mod rațional, formulează concluzii și dezvoltă strategii).	mediu al culturii naționale, ca patrimoniu cultural și ca expresie a diversității culturale din comunitatea, regiunea, continentul și lumea în care trăiesc. - LR.ÎL.A.3.11. Cercetează influența stereotipurilor și prejudecăților asupra individului și societății, susținând respectarea drepturilor omului și soluționarea pașnică a conflictelor. - LR.ÎL.A.3.12. Evaluează critic realizările literare, teatrale și cinematografice.
--	--	---